

KURZENIE (27) *sb n*

Pierwsze e jasne, końcowe z tekstów nie oznaczających é (Cn oba pochylone).

sg N kurzeni(e) (14). ◇ A kurzeni(e) (8). ◇ I kurzeni(e)m (3) FalZioł, RejPos, BudBib, kurzenim (1) StryjKron. ◇ pl N kurzeni(a) (1).

Sł stp notuje, Cn w innym znaczeniu, Linde XVI i XVIII w. s.v. kurzyć.

1. Wytwarzanie, wydzielanie oparów lub dymu; respiratio, vaporatio *Mącz (26) : Mącz 475c; [młodzieńczyka] w łtuczki drobne zliekáli/ y ná węgle rośpalone włożywłzy kurzyli/ którym kurzenim włzytkie káty zamkowe z záklinánim Czárownicym okadzáli. StryjKron 572.*

kurzenie z czego (1): Respiratio aquarum, Kurzenie z wody. Mącz 409b.

Wyrażenie: »kurzenie wonne« = suffimentum aromatum PolAnt (1): Oliwę do świeczniká/ korzenie ná tłuśtość do námázywánia/ y ná kurzenie wonne [pro suffimento aromatum]. BudBib Ex 25/6.

W przen (1) :

Wyrażenie: »z kurzeniem głowy« = z wysiłkiem (1): A my wzgárdziwłzy to co nam dármo á fnádnie przypásć ma/ wolemy tego z wielkimi trudnośćiami [...] á s potem czołá náfzey/ á s kurzeniem głowy náfzey/ nábywác RejPos 219.

a. Okadzanie w celach leczniczych i higienicznych (21) : *nadziałay piłuł iako orzechy łáfkowe: wielkich, Thakże po iedney piłule na węgle gorące kładąc/ pułzczay dym trciną w żywot rodzączey. [...] Wezmi Tiniami/ Apoponacum/ Galbanum, [...] nadziałay piłuł, Takiefz czyń kurzenie iako y pierwey. FalZioł V 33, I 109d, V 28, 77v; SienLek 71v.*

kurzenie czego [= z czego, czym] (5): Theż kurzenie czárnułzki/ wypádzá wężé y myśzy y infze iadowite chrobaki łtego domu. FalZioł I 91c, I 107d, III 29b, IV 7a, 29a.

kurzenie z czego [w tym: uczynić kurzenie z czego (3)] (8): kurzenie łtego ziela wężé z domu wygania FalZioł I 24b; vczynifz kurzenie z Maiorany/ z bylicze/ to iefł wwarzywłzy thi zioła łpołem á nad oną parą ma łie pani naporzác FalZioł I 84a, I 7b, 35b, 97d, 124b, III 29c, IV 8a.

kurzenie czym (3): Kurzenie gorczyzczą pod nosem/ á on dym w łię brać, iefł barzo wielkie lekarzłtwo FalZioł V 76, III 33a, V 77v.

2. Kadzidło, wonności; thymiana *PolAnt (1) :*

Zwrot: »kadzić kurzeniem« (1): obrałem [...] ofiárowniká áby przynofił ná ołtarz moy/ (y) áby kádził kurzeniem [ut suffiret thymiamá]/ á nośłby efod przede mną BudBib 1.Reg 2/28.

Synonimy: 1. dym, dymienie, kadzenie, zakadzenie; 2. kadzidło.

Cf KURZAWA, KURZYĆ